

FRIZE

Revistă lunară de literatură și cronică

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV. Strada Lungă No. 160.

Exemplarul 4 lei.
Abonamentul 50 lei anual.

B. Jordan

Poveștile lui Tiriplic.

Autoritatea vlăjganului.

Drumul de țară se lungeste ca o zi de post și descrie nenumărate arabescuri pe după coline și limbi de pădure, încât lasă impresia unei tenii a peisagiului.

Tiriplic e obosit de umblet, picioarele le simte ca niște enormi butuci. Totuși aerul corosiv îl înviorează și-l face să adulmece chemările din necunoscut. Înaintea noastră a trecut o cireadă de vaci și eșarfa drumului e decorată cu balegi proaspete ca pieptul unui fost ministru în zile de paradă. Tiriplic a ocolit o vreme rotundele insuli de postumă gestație și acum trece deadreptul prin ele. Exercițiul acesta nu-l desgustă de fel, ba chiar într-o privință îl amuză. Cîți nu calcă — spune el, — prin murdărie și mai multă și totuși se simt mai bine ca oricare dintre noi.

Tiriplic suride pervers, pe sub asprele lui mustăți și crede că a spus o mare filozofie. Imi ghicește gîndurile, probabil, pentru că revine în parte asupra presupusului său spirit clar-văzător. Cînd am plecat din oraș, spune el, drumul mi s'a părut ușor de tot și ca să fiu mai sprinten, mi-am suflecat pantalonii și mi-am pus ciuboțelele pe băț (în privința asta îl imitasem și eu). Ai băgat de seamă că oamenii pe cari-i întilneam, rîdeau de noi și se mirau, desigur, că niște domni dela oraș pot merge, ca și ei, cu picioarele goale, prin praful șoselei. Vina noastră este că n'am luat trăsură, ca să ne lăfăim pe perne și să tăiem pofta de sarcasm a domnilor țărani. Atunci, cu siguranță, s'ar fi dat, respectuoși, la o parte, ar fi ingenunchiat în șanțul șoselei și s'ar fi ploconit pînă la pămînt. Vezi dar că ceia ce impresionează, în genere, nu e valoarea intrinsecă a individului, ci fastul și aroganța speculată. Ce

bine s'au obișnuit oamenii să fie mințiți! Desigur există o lege (sau poate țărani sunt proști!) care dictează că nu te poți compromite decît umblînd, ca noi, cu picioarele goale prin praf, în loc să le scoatem ochii din goana mașinii.

Rezemat în băț, cu palmele aduse cruce sub bărbie și cu capul așezat pieziș pe ele, un vlăjgan tăiat dintr'o bucată, ai cărui mușchi îi ghicești de cremene sub sarică, ne privește, plantat în drum, cu un suris ca o lamă de ferăstrău. Imaginea e mărită de efectul dinților cînt niște alune și de geometria fălcilor pe cari le simți că scrișnesc cînd se ating, ca niște pietre de moară. Surisul lui stupid, scutură oarecum decența noastră de oameni ai confortului, dar ne infuzăm curaj și-l acostăm repede:

— Domnule văcar (cu singuranță că am început-o rău), drumul acesta duce la conacul domnului baron?

Intrebarea, de altfel, e inutilă, pentru că noi cunoaștem drumul perfect. Dar ce poți să întrebi pe un vlăjgan ca ăsta. cînd vrei să-i intri în grații? Dacă n'ar suride așa de fix și cinic, dacă n'ar sta infipt în băț ca o momie, poate că nu ne-ar fi frică; dar nimic nu pune mai repede sîngele în fierbere și panică dezastruoasă, ca o privire încărcată de dubiu și sfidare. Dacă ar spune ceva, sau dacă ar face măcar un gest, să miște piciorul, să ridice un umăr, ori să necheze ca un harmăsar, am simți și noi că nu ni-e teamă. Dar așa? Ah, ce zîmbet idiot! Are ceva de fiară care pîndește o victimă. De spaimă, nici nu îndrăznesc să caut spre Tiriplic, care s'a oprit și el, pe piatră, în fața acestui sfinx țăran. În cele din urmă, buzele i se

mișcă în felul unor porți de curte domnească, ce se desfac încet ca să intre o haraba cu fin și întrebatul molfăie, rustic.

— Conacu-i peste deal.

Poftim! De unde dracu scoate el asta? Conacul baronului e pe stînga, drept în calea noastră. O știm bine. De cînd s'a mutat peste deal? Vrem să-i argumentăm, timizi și nedumeriți, că poate se înșeală, sau poate a pierdut noțiunea locului. Nu-i putem spune de-a dreptul că știam dinainte drumul și l-am întreat doar așa, în treacăt, ca să intrăm în vorbă. Li spunem că am mai fost pe aici și că drumul n'ar fi chiar acela pe care ni-l indică el.

Țăranul ne privește bovin, și nu zice nimic. După ce-i argumentăm vre-un sfert de ceas, fără să intrăm de-a dreptul în chestiune, cu largi și savante ocoluri, țăranul își mișcă iar enormele buze:

— V'am spus, canacu-i peste deal!

A fost așa de poruncitor, încît fără să vreau, m'am pomenit făcînd doi pași în direcția indicată de el. Tiriplic e pe urma mea. Îi simt rizînd și faptul mă enervează. Urcăm dealul, răsufînd din greu, prin mărăciniș, zdrelindu-ne picioarele. Cel puțin dacă nu mi-aș fi scos ghetetele! Tiriplic îmi pune mîna pe umăr. Spaima îmi îngheață sîngele și scot un țipăt

— Ți-ai găsit nașul! spune Tiriplic.

— Lasă gluma la o parte! îi spun eu. Dracu m'a pus să intru în vorbă cu el?

După un ocol destul de mare, ajungem din nou la șosea ferindu-ne totuși să nu cădem în raza vederilor vlăjganului.

Trebuie să mă așez puțin jos, la pămînt și să-mi reviu. Tiriplic suride.

— Crezi în autoritate?

— Cred în puterea fricii, cred în imbecilitate, cred în tot ce vrei.

— Autoritatea este apanagiul oamenilor puternici. Dar ea s'a compromis decînd a fost investită și oamenilor slabi. Dacă autoritatea nu se îmbină cu puterea personală, intrinsecă, e un fel de maculatură. Printre noi sunt numai oameni slabi și ceiace-i face aparent puternici, este insigna autorității. Fricoșii tremură numai de cuvîntul autoritate. Ei nu au timpul să sesizeze slăbiciunea celui ce-o poartă Vlăjganul acesta ar fi un bun ministru de interne. Deocamdată simbolul autorității lui stă în acest sceptru primitiv de alun cu care păzește vacile. E singurul mediu unde și-o exercită, tiranic. El e țar peste vacile lui, cum d-ta ești peste eroii cărților d-tale. Dela țăranul acesta a pornit ideea autorității și dacă ai cerceta evoluția omului pe planetă, ai găsi îndată originea acestui sfînt apanagi. Omul primitiv este mai apropiat de Dumnezeu, dela care a imprumutat autoritatea. Dela oamenii primitivi am luat-o și noi, dar am făcut-o de nerecunoscut.

Totuși, cu puțin șiretlic, poți impune chiar autorității, tu — om slab —, și asta am să ți-o dovedesc imediat, numai să-mi trag ghetetele.

Cînd fu gata, Tiriplic se îndreptă spre locul unde trebuia să se mai afle încă vlăjganul, cu o siguranță care-mi redresă și mie, puțin, curajul. Mă luai după el, tiptil, la bună distanță în urmă, ca s'o pot rupe la fugă în caz de pericol și cînd fui în raza primejdioasă, mă dădui după un copac și așteptai. În mîntea mea îl și vedeam pe Tiriplic cu oasele zdrobite.

Tiriplic ajunsese în dreptul namilei și strigă:

— În genunchi! Imediat! Ai auzit?

Degetul său arăta, imperativ spre pămînt.

Spre uimirea mea, văzui namila lăstîndu-se pe brînci și la o comandă a lui Tiriplic, începu să țopăie ca broasca.

-- Drepti! strigă Tiriplic.

Namila țîșni spre cer ca o svîrlugă.

— Culcat! Sbieră în aceeași clipă Tiriplic.

Sculările și culcările se repetară de cîteva zeci de ori, spre satisfacția mea, care începusem să văd în Tiriplic un adevărat erou.

— Fă-l să meargă cu capul în jos! strigai eu de după pom.

Tiriplic îmi ascultă dorința.

— Mai fă-l odată! Zi-i să meargă și 'ntr'un picior.

Pune-l să ia batista cu gura, dela pămînt, peste cap. Dă-l de-a berbeleacul, bagă-i o trestie'n ureche.

După ce Tiriplic se sătură de jocul său nevinovat cu vlăjganul, îi ordonă să se urce într'un copac și să cînte ca huhurezul.

— Să mergem la conac, că mi-e o foame strașnică! spuse Tiriplic cînd fu lingă mine.

Restul drumului mi se păru o plimbare printr'o grădină publică.

Din urmă ne urmărea cîntecul huhurezului.

B. IORDAN.

COCA FARAGO

SBUCIUM.

Mă 'nfior ca 'n preajma unei liniști grele.

— Ce urzesc în taină gândurile mele? —

S'au desprins de mine și se-avântă'n zare

Căutând să-și afle trudă ori popas,

Năzuind să-și afle rugul de pe care

Să șoptească vieții lor un bun rămas.

... Amintiri și lacrimi au fugit de mine

Fără să mă 'ntrebe ce-mi rămâne'n loc.

Dragoste și ură au fugit de mine

Rugului să-l pună limbile de foc...

Mă 'nfinor ca'n preajma unei liniști grele.

— Pentru cine-i jertfa gândurilor mele? —

NICULAE CANTONIERU

Amintirile unui copil de familie proastă*

(Urmare.)

Intre timp hora se angajase. La început pornise numai cu bărbați dar în curând se uniră și fetele animând ritmul jocului. Soarele le bătea aprig creștetele, iar de subt picioare se ridicau nori încăcioși de praf. Pe obraji curgea sudoarea amestecându-se cu făina drumului. Lăutarii înțețeau tactul iar jucătorii se înverșunau transformând dansul în frenezie barbară.

Indrăgostiții se strâneau de mâini cu puteri de clește până le pârâiau încheieturile, fără să se vaite și chiar fără să simtă. Numai ochii le luciau în cap ca la bolnavii prinși de febră, iar picioarele loveau agresive pământul.

Capetele se bălăbăneau grotesc, însă trupurile se zvârcoleau pe loc aproape imperceptibil, muncindu-se subt hainele groase, ude de sudoarea ce le curgea gărlă pe dedesubt.

În toată piața nu se auzea decât bâzâitul cântecului și scârțâitul pantofilor bărbătești ce se uneau într'un singur ritm înălțându-se în atmosferă odată cu pulberea, ca să se risipească departe, peste mahalalele dimprejur. Fetele își ridicau fustele până aproape de genunchi iar băieții holbau ochii într'acolo, scoțând chiote neomeneste în cinstea ciorapilor roșii, verzi ori albaștrii.

Târziu când gâturile se uscau și respirația devenea sufocantă, băiatul se desprindea din horă, trăgându-și după el iubita cu care se pierdea pe ușa cârciumii. La spartul jocului strigăte biruitoare ce acopereau toată zarva, însoțeau perechile ce se fofilau după magaziile de scânduri ale zarzavagiilor.

La masa noastră Neață nu mai avea astâmpăr. Îmi arătase pe bivolăreasa lui, cu care se certase de curând și care dănuise tot timpul lângă un flăcău cam pirpiriu. Acum perechea ședea deoparte, rezemați de gard și vorbeau cuminte, ținându-se de mână.

Prietenul deșertase două jumătăți de vin și când vru să-și reumple paharul din sticlă numai curse nimic. De necaz o trânti de masă făcând-o țândări, după care se repezi la cei doi îndrăgostiți. Fata prinse mișcarea și se așeză protectoare înaintea partenerului, dar Boborodea o împinse, reușind să repeadă pumnul în nasul rivalului. Sângele țâșni ca dintr-o fântână înflorind pieptul rănitului și cămașa fetei. Neață se întoarse calm la masă și mai ceru o jumătate. În urma lui fata începu să țipe; rănitul se aruncă la pământ și

horcăi îndelung, iar lumea alergă nebună în toate părțile, injurându-se și lovindu-se ca turbații, fără să știe de ce. Totul se petrecuse grabnic, aprinzând mințile cu sclipirile revoltei.

Mă strecurai de frică spre oraș, — profitând de conversația pe care comeseanul a angajase cu un grup de bărbați — totuși, strada Plevnei mă reținu. Departe, în zare se mai petrecea ceva.

* * *

Un grup de oameni veneau spre piață stârnind larma câinilor.

Gloata mi se păru deosebit de interesantă. Mă îndreptai spre ea bucuros c'am scăpat terțiar din învâlmășeală.

Cu cât oamenii se lămureau vederilor mele, nedumerirea mi se mărea.

Prin mijlocul străzii mergeau: un bătrân, doi bărbați și un copil, îmbrăcați în anterie lungi de mătase ponosită și decolorată. Pe cap purtau tichii mici, iar la ceafa bătrânului și a copilului atârnavu codițe ce se bălăbăneau în cadența mersului. Rămăsesem uimit lângă gard, privindu-i cum înaintează cu încetineală de omizi. Când se apropiară, îmi întinseră obiecte de hârtie colorată, pe care le jucau în degetele negre și subțiri, însoțindu-le de surâsuri serafice, desprinse din cromolitografiile-reclamă.

Am rămas în loc rezemându-mă cu spinarea de peretele casei și filmul amintirii a început să ruleze grăbit. Filele de hârtie grea ale atlasului se întorceau una câte una și din colțurile încadrate mi se perindau prin fața ochilor-ce confundau pozele cărții cu realitatea, — tipuri de oameni deosebiți de concetățenii mei: indieni, malaezi, mongoli, japonezi, chinezi.

Mi-am purtat privirile după ei ca după un regiment ce defilează și tocmai când mă deciseseam să-i urmez, pe trotuar au bocănit pași grei.

Lângă mine, — aproape de-aș fi putut s'o ajung cu mâna, — se oprise o chinezoaică care mă privea încrucișat. Când mă sesizai de neașteptata vecinătate, același surâs insinuant căuta să capteze bunăvoința străinului ce-l vedea în mine.

Râsul ei a făcut să dispară dintrodată uimirea ce mi-o provocaseră acești oameni și i-am râs și eu sincer, cu toată gura și din inimă, așa cum râdeam copiilor depe strada noastră, ca recompensă pentru vreo dracovenie mai bocănată. Aș fi vrut s'o bat pe spinare, în semn de prietenie și de incurajare, dar mâna mi se retrase pripit, iar râsul îmi îngheță grabnic ca o picătură de apă la polul nord.

* Fragment.

Mihail Chirnoagă.

Evenimentul.

Curtea întoarce dușmănoasă spatele spre strada plină toată ziua de autobuze, claxoane și căruțe. Ca să ieși în stradă, trebuie să împingi cu nădejde o poartă grea și masivă, ca de rai sau închisoare. Pentru ea fiecare locatar are o cheie de alamă, lungă cât brațul și groasă, pe care din cauza dimensiunilor n'o poți purta la tine. Ca să deschizi poarta după ora nouă, trebuie să pui cheia pe prichiciul destul de înalt al ferestrei, altfel rămâi afară. Cât privește pe cei trei copii ai curții, pentru ei poarta stă sprijinită într'un butuc dela șapte dimineața până seara la nouă, căci nici unul n'o poate deschide.

După această oră le rămâne de joacă numai fundul curții. Plotonierul major pleacă cel dintâi la cazarmă. Se aude cheia răsucindu-se'n broască (nu e încă șapte), apoi cismele cu armonică, până când trece de colț.

La ora aceasta, sau ceva mai târziu Gretchen pune patefonul și cântă invariabil: *Schlaf mein Liebling*, acompaniind vocea răgușită, cu firul ei de glas cam gros și fără tremolo. Apoi se așează la pian, face două game majore și repetă cu cântec, auzit prin liceu la cinematograf, când acesta era mut.

Ușa dela bucătăria majorului a trosnit. S'aud glasuri în curte. Semn că bătrâna, mama lui Gretchen s'a sculat și ea și stă de vorbă cu cele patru găini. Le dă un pumn de grăunțe, apoi pune primusul să fiarbă ceaiul pentru bărbatul lui Gretchen, care la ora opt trebuie să fie la fabrică și de asta se scoală mai târziu.

A venit și ordonanța ofițerului care are camera la stradă. Face cismele, apoi se odihnește somnoros. Sună o fabrică de opt fără un sfert. A plecat bărbatul lui Gretchen. Il urmărește din ușă soția cu nume de fată, îmbrăcată într'un capot foarte strâns pe corpul ei abondent și-odată ieșit pe poartă fuge, lipa-lipa la bucătărie unde se spală, fluierând printre proaștele de apă, bătește, toate melodiile care-i trec prin cap. Nevasta plotonierului a dat lapte copiilor. (Vara are o bucătărie de scânduri, afumată, singura care-i menține amintirea fetei dintr'un sat oarecare de munte). Copii sunt doi: o fetiță în clasa doua de liceu, cu ochii mari și triști, cu un nas mic și cărn, cu gura subțire, ștearsă și altă fetiță de patru ani, căruia ofițerul îi dă bomboane și seara se joacă prin praful din fundul curții cu un cățel corcitură.

Când a ieșit ofițerul, soldatul care dormita pe scări, s'a sculat în picioare și-a rămas nemișcat. Primește în treacăt câteva ordine. Ieșind în curte, ofițerul salută pe toată lumea:

— Sărut mâinile, *Küss die Hände*, *Grüss Gott* Franț, (cățelul) și scoate două bomboane pentru Odette, căreia i-au sticlit ochii ca două luminițe. Apoi poarta s'a sprijinit definitiv în buturugă; după el nu va mai pleca nimeni. Fetița din clasa doua de liceu a plecat cu un minut mai devreme. (Ei, ofițerul nu-i dă nici o atenție!) Cei care au rămas se vor bălăbăni toată ziua făcând mâncare și pregătindu-se de moarte. Casa e lungă și strâmtă. Întâi e camera ofițerului cu un antreu și intrare separată (condiție sine qua non); lipită de el dormitorul lui Gretchen, apoi al bătrânei în continuare, locuința reangajatului, bucătăria și altă locuință din două camere pe care eri abia au părăsit-o doi bătrâni simpatici. La capătul casei closetul. Și ca să treci la closet trebuie să defilezi prin fața tuturor chirișilor. Deaceia ofițerul defilează în fiecare zi.

Azi au fost puse în poartă și într'un geam două afișe: locuință de închiriat.

*

Peste două zile odăile s'au închiriat. O altă pereche, de astădată tânără. Ea e o femeie de 25 de ani, mică, rotundă la trup și cu ochii de un albastru ce te face să te gândești la culoarea munților, cum se văd din șes: prăfuiți. Pe el nu-l poți vedea toată ziua. Pleacă dela șase și se întoarce tocmai la nouă seara. Viața în curte s'a frământat două zile, apoi toți s'au obișnuit cu plecarea mai timpurie a noului chiriș (e abia ora șase își spuneau întinzându-se în paturi, fericiți de a mai avea aproape o oră de somn), cu sosirea lui neștiută de nimeni și cu existența unei femeiuște fără alt defect, decât acela că toate și le face singură, fără să ceară părerea bătrânei sau soției plotonierului. Dealtfel nici nu știe nemțește.

Ofițerul își petrece foarte puțin timp acasă. E mereu la cazarmă, în oraș sau la masă. Nimănui nu-i pasă că aduce fete acasă și că le dă drumul când îi convine. Chiar dacă ar vrea, nimeni n'are curajul. Gretchen îl privește cu ochii limpezi, gata să fluiera sau să izbucnească într'un râs sănătos. Viața ei simplă îngăduie din instinct orice. Dealtfel nu pare deloc străină de astfel de introduceri clandestine. Fața ei urâtă, lungă ca un cap de cal, are totuși o strălucire de fată ne-complicată. Privirile sticloase și umede, desvăluie o sănătate și o robustime care-i luminează tot chipul. Bătrâna e preocupată numai de problema esențială a banilor. Cele trei fete măritate și soțul mort câțiva ani în urmă, o fac atât de temătoare încât fiecare vorbă și fiecare faptă e o aluzie sau o directă la adresa banilor: hrana ei zilnică sufletească. E preocupată de solda ofițerului și-așteaptă sfârșitul lunii cu o nerăbdare evi-

dentă: dă târcoale soldatului, îl chestionează, se interesează și când vede că nu poate afla nimic, se așează istovită pe pat, oftând încontinuu.

— Mein Gott. Mein Gott.

Pândește uneori, câte becuri ard în cameră, sau la baie; de câte ori se umple baia și nu uită să mai comunice odată ordonanței:

— Spune-i lui domnu ofițer să nu mai ardă atâta lumină în cameră și la baie.

Cât privește soția reangajatului, aceasta se simte într'o situație subalternă; prin urmare orice inițiativă moare înainte de a se naște. Ar vrea să-i spună numai atât:

— Vă rog luați aminte că a crescut Paula.

Intr'o zi i-a spus pe departe, emoționată, înroșindu-se. Ofițerul a stat o clipă și s'a gândit:

— Paula? Care Paula? Aha! (Fata cu ochii triști și cu buzele subțiri. Paula!) Cât monologă în sine, avu un zâmbet condescendent pe buze.

— Bine, doamnă, bine.

Pe noua chiriașă se părea că n'o interesează nimic, în afară de preocupările ei lipsite de orice farmec, închise într'o monotonie obositoare. Ofițerul o cântărise, cu ochiu abil și reținuse o stânjeneală în priviri.

Intr'o zi a văzut-o făcându-și pantofii. Cum ședea aplecată, i se vedea sub rochia care descoperea un genunchiu rotund, o jertieră de carne ademenitoare.

Soldatul trimis s'o ajute, se întoarse imediat, răzând stângaci și rușinat:

— A spus domnișoara, că eu să fac pantofii la fetele care vin la Dstră, nu ei.

Ofițerul râse. Bun, își spuse. Era un indiciu sigur, ca o semnare de luarea cunoștinței, că dumneai știa ce se petrece în anumite nopți în camera dela stradă.

Asta îl făcu să se considere stăpân pe situație.

În sufletul lui se desfășura după o logică anumită, imagini vertiginoase. Privea fix acum, în bucătăria de scânduri, fără să vadă spaima de pasăre rănită a fetei din clasa II, care asistase la toată scena.

*

De altfel liceista aceasta nu se mai juca de mult cu Odette și cu Franț. Făcea mofturi, se ascundea ori răspundea pur și simplu:

— Lasă-mă mamă, odată. Eu am de învățat.

Și se așeza la fereastra bucătăriei, cu o carte în față, așteptând cu ochii pierduți. Avea atunci palma cu multe și neștiute linii a privirilor ei obosite și triste, întinsă spre curgerea înceată a timpului ca spre o întâmpinare. Era fericită, o fericire ghemuită în inima ei mică, fiindcă e lăsată singură, de buna ei voie.

Se deschidea atunci poarta și tresărea scurt. Când venea ofițerul se prefăcea că citește atent și rostea un sărut mâna, timid și scurt ca nu laș.

Apoi privirile ei aruncau toate sforile gândurilor după el, ca pe un cer de toamnă toate sforile cocorilor spre un liman luminos și depărtat.

Intr'o zi ofițerul s'a oprit, a alintat-o pe obraji și a stat de vorbă cu ea:

— Cum te cheamă? Paula?

— Da, Paula! Cunosc și eu pe cineva cu numele de Paula.

(O fată, gândi liceista nevinovată.)

— În ce clasă ești?

— Clasa II.

— O! ce fată mare! Dar de ce plângi?

Din curte până în bucătărie nu erau decât câțiva pași. Dintr'o singură fugă, fu înăuntrul cu rochița neagră vârtej după trupușorul mărunt.

*

Camera avea în seara aceea aspectul unui dormitor familiar, în care discuția își găsea loc calmă, trecând dela un lucru la altul pe nesimțite. El se spăla după ce se bărbierise. Ana abia deschidea ochii și-i închidea iarăși (nu-i plăcea să vadă toaleta unui bărbat. Asta micșorează, prin amintire, plăcerea de a sta de vorba cu un bărbat proaspăt ras și elegant). Vorbea cu ochii închiși, întinsă, semn de exclamare, complet, sub plapomă.

— Spune-mi cum o cheamă pe fata asta de liceu, care locuiește în curte? întrebuse neașteptat.

— Care fată? se oprise celălalt mirându-se.

— Fata cu ochii mari.

— Oh! Da, făcu. Știi care. Paula cred, Paula.

Dar pentru ce?

— Știi că ea mi-a dat prima dată cheia dela ușa camerei tale, când m'ai găsit la tine.

— Se poate.

— Și-aseară mi-a ieșit înainte să-mi spună că nu ești acasă, dar să nu plec că ai să vii repede.

— Nostim.

— Are multă grijă de tine. Și-i o fată foarte draguță. O să se facă o frumusețe.

Da? Crezi?

— Ai să vezi! Sunt sigură de altfel că nici n'ai băgat-o în seamă. Te rog dă-i medalionul din poșetă; spune-i că-i din partea mea. Vreau să aibă ceva dela mine.

— Dragă...

— Ei haide, zău! Vreau eu.

— Bine.

Paula a primit medalionul cu toată mirarea ființei ei mici, l-a cântărit în palma albă și umedă de emoție, apoi l-a trântit de o piatră de i-a sărit capacul în fândări, chiar în fața ofițerului. Apoi cași data trecută, isbucnind în plâns dispăru în bucătărie.

Ofițerul dădu din umeri și hotărî să spună cuiva părerile lui despre fata asta mofturoasă. Spre seară, întorcându-se din oraș, se întâlni cu soția reangajatului.

— Doamnă, regret că trebuie să vă spun, dar copila D-stră nu este sănătoasă.

Femeia ascultă povestea cu medalionul neclintită. (Dela geam îi urmărea ochii arși de febră ai fetei.)

Constantin Salcia

Halucinație.

Intinde-mi mâinile, albe făcii,
Noaptea mă joacă pe degete orb . . .
Cheamă-mă, cheamă-mă, țipăt de corb,
Vreme, sădește-mă în oaze pustii . . .

Fum sângeri, crește-mă înalt,
Peste durere să mă cobor.
Trece-mă înger, tot mai ușor,
Dela un capăt la celălalt . . .

Intinde-mi mâinile, albe vignete,
— Cu nori ce sângerează pe sub picioare.
Prinde-mă, prinde-mă lacăt în soare,
Ca să mă spânzur lângă pereți . . .

Ștefan Baciu

Desnădejde de vară.

(blondei)

Cu limbi de metal a vorbit sufletul închis
Cu tristeți funeste și pași de ciută fugară
Plecarea se va ascunde după vis
Cum flori închid polen în rod de seară.

Vorbiră greu din somnul necântat imag
Ce-au tors povești în caer de peniță regulată
Cu glas sonor de basm din pagini
Cu fila nouă ca o gamă necântată

Și când cu fruct vor înțelege sure seri
Ce au cântat atâtea desnădejdi pe arcuri
De file'tinse pe mesteceni și în veri
Cu suflețe ca altoite țarcuri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ion Manolescu

Fântâna din orbite.

Nu s'a golit fântina din orbite
Nici fundul plin de mlaștina uitării.
De-atât amurg irump ciorchinii zării
Și cîntecul e-o urmă de copite.

Prin parcuri suflă vîntul nepăsării
Și'n ochii-cuiburi, stele risipite
Pe irișii tristeților pălîte
Anină cerul scund al depărtării.

Prundișul greu, la fund, durere mută
S'adună'n seara strînsă numai bine
Și valuri de tăcere urc în mine

Cînd lacrima genunchii și-i sărută
. . . Cîndva, nu va mai curge nici o apă
Pe scoborișul lin da sub pleoapă.

Mircea Pavelescu

Călător prin umbra sa.

IV.

Aerul palid e ca ciupercile opărite
ca un flux al rămelor prin carnea roșie
ca o meduză colcăind în ureche.
Te întreb dacă pământul s'a urcat la cadrele
pe care au rămas răstignite surorile noastre!
Pun palma la tâmplă și le aud gemând:
„Iubitule te așteptăm între noi“
Par'că am ingenunchiat pe niște sâni goi
așa de dulci îmi sunt gleznele și genunchii.
Dacă s'ar deschide oglinda să intru în vis
ca într'un lac interzis pe care plutesc sexele voastre
cu niște nuferi cu foile grase
aș descheia dibuind mantaua mea roșie
voi fetelor din coapsele prietenilor mei!

Ridicăm un steag ca o halcă de bou
în memoria fibrelor translucide
în memoria celor schilodiți de hoardele sîngelui.

Ghedeon Coca

Călătorie

Catarge răscolesc cerul ca o vatră
în care e numai tăciunele cărnii și singele tânăr;
de ceață multă luceferi nu străbat pe umăr
și bolta e prea grea de infinit și piatră.

O pasăre ca setea de necunoscut și etern
cu aurore mă înșeală și cu aparente maluri;
îmi bat din spate anii și amintiri și valuri
și zilele ca picile pe goluri se aștern.

Îmi știe ceața mersul prin care umblă meduze
ca prin nisipul umed al stepelor saline;
iată-mă singur și niciodată nu va știe nime
câtă vreme dăc pe brațe și cât amar pe buze.

Cad stelele rotunde ca orele'n abis
și ca șopîrlele merg serile pe mare;
în față crește-un slinx ca ultima depărtare
și vinturi mă cuprind în albastre iederi de vis.

Se vor deslănțui amurguri mari de ceară,
vor porni arbori cu rădăcini de blestem
și va fi totdeauna o zădărnice în poem
și totdeauna o paloare de cînt și de vioară.

Aurel Chirescu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Destin

Semnul întoarcerii își are urma 'ngropată 'n noi
pentru viitoarele flori ale acestui tărîm;
eu nu păstrez în priviri decât vechiul lor talisman
ca pe un testament al țărînii.

Adevărata purpură
arde numai în ochii morților
și'n lacrima de os a stelei.

Care din noi va păstra mâine clarul parfum
și cine va putea culege limpezile culori
ale acestei ore de fum,
ale acestui apus de viori?

Peste văzduhurile albe cine va tăia sbor
să sângere lumina noului Răsărit? . . .
Poate că 'n fiecare minune e zidit un sfânt
așa cum e 'n fiecare inimă un sfârșit.

Alexandru Călinescu

Muncitor.

Mă pasc și mă digeră ore plecate peste veac!
Mă dărui ca un rod în toamnă; mă dărui fără'mpotri-
[vire
Din toată truda mă salută, mereu, serala amăgire
Și'n blid încep să-mi cadă lacrimi cînd piinea o desfac.

Sunt om: iubesc la fel și iarba și floarea din pahar.
Cu somnu'mpleticit în singe eu nu mă pot avea pe
[mine
Mă pierd în stepile tăcerii. Ah! fruntea'ncepe să se'ncline
Cînd vreau ca să ating o floare și nu pot că-s murdar.

Sitgmatul urei cu antena privirilor mi-l pun
Toți cărora le cer dreptate. Eu, fără țipăt care să se
[audă

Pe eșafodul fiecărei zile mă risipesc în trudă
Asemeni vitelor lovite . . . doar noaptea mă adun.

— Arde-o-ar focul de neghioabă, isbucni înfârșit.
Lasă-i că-i arăt eu ei.

Seara se încheie cu hotărârea de a o duce la un doctor și o bătaie înfundată în lacrimi și dormitor.

Peste câteva zile toată curtea știa diagnosticul doctorului :

— Fata crește! Lăsați-o! E vârsta care o face să fie așa. Evenimentul e pe-aproape.

Gretchen o lua lângă dânsa și Țo alinta cu glas făcut Țdulce și mic. Bătrâna zâmbea vorbind cu nevasta reangajatului și lăcrămau pe urmă amândouă, ca și cum o bucurie așa mare avea nevoie numai-decât de lacrimi. Evenimentul era așteptat în fiecare lună de tot personajul femenin al curȚii. Paula asista curioasă și mirată în acelaș timp la tot jocul de atenȚii și privilegii la care era supusă. Privirile ei păstrau însă aceeași tristețe calmă, de apă adâncă și tăinuită. Știa însă tot ce se petrecea seara în curte dupăce întunericul intra prin fundul curȚii și pe ferestre pretutindenȚi. Asistase dela început până la sfârșit la desfășurarea întâmplărilor.

Întâi ofiȚerul a căutat să între în vorbă și să-i facă demult dorita cunoștinȚă. Astfel într'o seară a întreat-o, cu ce se ocupă soȚul fiindcă a auzit că e turnător și ar avea nevoie de niște piese, pe undeva. Apoi a uitat de ce are nevoie și-a aflat alte detalii mai preȚioase. Astfel că bărbatul întârzie până după nouă, iar Sâmbăta până după unsprezece, că-i un om bun și cam bătrân și alte fleacuri fără nici o importanȚă aparentă. Apoi s'au găsit, într'altă seară, în fundul curȚii, dar au trebuit să se despartă repede fiindcă se apropiau pași. A treia seară s'a dus chiar în casă s'o roage să-i coasă un nasture, fiindcă „dobitocul“ de soldat nu poate. (Atunci a sărutat-o prima data.)

Au urmat două săptămâni de întâlniri furișe, spre seară, în odaia cu storurile lăsate, în care sărutul înlocuia conversaȚia devenită inutilă.

Până când într'o noapte în care ploua fin și destrămat, a venit la dânsul în cameră. A stat până dimineaȚa la patru, apoi a plecat strecurându-se neștiut în patul conjugal, cu trupul ud și cald.

*

A doua zi Paula a fost găsită spânzurată în grajd. Trupul mic atârnat de o grindă părea ușurat de o mare greutate. Palmele mai albe, întinse și cu degetele lipite, trădau o ultimă forȚare, întindere spre alt Ținut nepământeian și bun. Ochiul închis, neobișnuit, ca și cum pentru prima dată pleoapele acopereau privirile fără aripi. Avea faȚa transfigurată, vineȚie, dar nefiresc de calmă. Scara care-i ajutase să se urce până acolo, zăcea la pământ, aruncată de piciorul care o clipă mai târziu a rămas fără sprijin, atârnat în gol.

ToȚi ai casei alergară în fuga mare, cum îi prinse-se vestea : pe jumătate îmbrăcaȚi, sau numai cu paltonul peste cămașă de noapte. (Era o ploieie subȚire, noroasă, sub un cer metalic de toamnă.)

În primele clipe așteptau neîncrezători, să se întâmple o minune cu trupul de fetiȚă cocoȚat sub grinda neagră : să sară deodată jos, să rătă, sau să fie iarăși cu ochii mari și triști. Când însă primul hohot tresări, (al mamei), se desmeteciră cu toȚii. Își simȚiră deodată sufletele ude de jale. Dar trebuiau luate măsuri. Gretchen dădu fuga să oprească patefonul care cânta : Schlaf mein Liebling. Pantofii făceau prin ploaie : lipa-lipa.

Cineva alergă să anunȚe autorităȚile.

MIHAIL CHIRNOAGĂ.

SEPTENTRION

I

E atit de tristă povestea lunii !

Și-o spune singură 'n susure albe,
cînd omenirea se 'nvirte năucă
în jurul întunericului.

Ascultă : cuvîntul meu e sacrosant ;
el face nemuritoare dragostea noastră
și din mătasa razelor
ne 'mpletește chiuloȚii . . .

Și dragostea noastră n'o pot încăpea sacii

[neantului ;

bruma căii lactee
cade în pântecul oceanului totdeauna
și pînă 'n crepuscul acesta o 'nghite . . .
desigur . . .

Rîndunica găinăȚează galeș
un cirpit enorm,
un cirpit veșnic,
pe care-l ghicesc și 'n sîngele tău,
iubito !

de pe înălȚimile lui
de pe crestele pardosite cu lună
cu 'n pumn

pot sparge bagdadia cerului
să curgă 'ntre noi, neputincios și ridicul, ne-
cunoscutul . . .

Tu nu știi de purga tristeȚilor extraordinare
devastînd siberii abstracte
prin suflete suprapuse și ample ;
eu mă târâi lingă cotidian,
lingă terestru,
ca un vierme inutil
dar dragostea noastră e cu atit mai mare
cu cît nu există !
dragostea noastră e nevăzută,
ca Dumnezeu . . .

GEORGE DEMETRU PAN

Cronica

Eugen Jebeleanu: „Inimi sub săbii.“
Fundajiile Regale.

Rare ori se întâmplă a găsi în camera cu patru pereți a strofelor, bucuria copilărească și marea mulțumire a diamantului pur de suflet, acolo cristalizat prin operații tainice și dumnezeiești. Poezia actuală, justificată de o tinerețe năvalnică, abundă în facilități, discursivitate și crește ca o floare în oricare trup de zare. Sus și rareori, după calea domnească o brazilor, află petalele moi, frumusețea cea cu atât mai rară a florii reginei. O aduni școlărește, pentru paginile sufletului, o păstrezi ca s'o găsești oricând, nealterată, cu nouă bucurie, mereu alta.

Numai astfel pot vorbi despre poezia d. Eugen Jebeleanu. Un cuvânt, care să înflorească în metaforă și'n pagini cât mai albe pentru o supremă laudă. Alături de Ion Barbu, Camil Baltazar și depășind întreaga pleiadă de poeți cu recent volum, aflăm locul d. Eugen Jebeleanu. Descoperim poezia lui închisă în coardele de oțel al unui ermetism *formal*, pe care numai apăsarea pe nu buton magic, îl frânge. Versul se desface ca o coardă, pe arcul căruia multiple culori de suflet se așează una lângă alta, ca într'un alt spectru, cu lumină albă din mai afund, cea unică a poeziei.

„Inimi sub săbii“ încoronează de mai multe ori pe autorul lor. Calea versului românesc și-a găsit o nouă albie. În care lucirile metalice cu reminiscențe de burguri și seniosi, cu tristeți de toamne, se aliniază pe aceeași curgere îatunecată, grea obositoare. Într'o mare albastră, departe, acolo unde sfârșitul devine început de înțelegere: în marea poezie.

Cu inspirația pornind direct din legende și tristeți, ancorează în carte cu „Senior de ceașcă“ și „1186,“ obsedante până la extenuare:

„Patruzeci de de goarne tari.
Slavă'n fiecare. Toți
Poartă'n munți frunți de cezari.
Totuși cântec li-i de hoți.“

Sau:

„Trez, părul fân de stele mușcă.
La cisme de cocoși albi crește.
(Zăresc din turn sărind neveste
Să moară lângă piept și pușcă.)“
„(Calul de ghiață și tăcere
Săltând prin burguri blestemate
Cu-o fugă 'n dinți și cu-o muiere
Cu-o deltă de lea, pe spate.)“

Imaginile sticloase își șterg în fiecare pagină copitele ude:¹

O frumusețe de cer înghețat. Ascultați.

„Păduri de aer verde, închid tălângi de vânturi.“
„Stelele au patine și sparg, trecând, ferestre,

E'n orisice caisă câte-un apus cu liră
„Luna 'n cerc o lebadă tăcută.
Nuferii o rotunjesc în joc.
E un evantaliu'n istru de foc.
Stinsă 'n zări și'n noapte desfăcută.“

Poate nu sunt cele mai fericite alese. Ciclul „Arc“ palpă uneori de o tinerețe care se realizează estetic, ca aici:

„Golfuri de aramă 'n joc:
Tuciu de seri pe albul pântec.
Sună luni rotunde 'n pântec
Pentru 'mpărății de foc.“

(Mulătră.)

Și 'nsfârșit o urmă de suprarealism, printr'o întâmplare, străină de emoția directă:

„Adoarme în crăciunul fiilor
Fruntea și nici o pasăre de batistă
Din reîntoarceri numai ofilirea aici stă
Uimită ca un cor.“

Urmăm calea întoarsă a paginilor mereu și dăm de alte și alte notări. Păstrăm și pentru noi o parte dragă din această carte. E un ultim omagiu și poate cel mai adevărat: întrucât poezia te însingurează când ochii tăi așteaptă toate isvoarele ei să-ți potolească incendiul din tine, ca într'o totală împlinire.

M. C.

„Neutral,“ poeme, de Neculai Roșca.
Editura Iconar. Cernăuți.

Placheta de față e o claviatură de note aruncate rebel pe un portativ incert. Și, oricât am fi se îndrăgostiți de imagini nu putem aproba încoherența, neînțelegerea unei logice stringente a acestora.

De altfel o poezie nu se poate face numai din adjective, oricât de adequate ar fi acestea și oricât de bine s'ar complini.

„Neutral“ glorică adjectivul și incertitudinea majoritatea poemelor încep invariabil, tehnic:

Inaugurare serii de fast multiplicat
— — — — —
Contur înveșnicit surprinse clipa aceea
— — — — —
Surioară morții și-acumulare'n lut
— — — — —
Restrâns la înserarea prezentului destins
— — — — —
Colori repartizate distinct și inedit
— — — — —
Pas evitat negase elanul vegetal, etc.

Pe alocurea însă, din efuziunea lirică și geometrizantă, scapără scânteia unei emoții definitiv intuite.

Adie vânt mai umed, dar mâna ta e caldă
căci ploii de raze limpezi pe văi de azur te scaldă
în clipa care trece cu licăriri de mit.

E vieța lângă tine prea pașnică și lungă
somm desfăcut din vremuri, pândind la răsărit
o noapte care vine dar n'are să ne-ajungă.

Gazela

¹ Se șterge cu copite ude'n file.

Câte o imagine :

Se ridicase ziua fantastică și vastă
iar soarele ascuns bătea în nori pieziș.

Pe-acea timpul trece mai repede spre moarte
durerea-și pierde rostul, tăcerea începutul.

D-l Neculai Roșca aruncă, spiritual și distant,
unele precepte, — concluziuni ale unui caz sufletesc,
precum :

iubirea se rezolvă în eternitate

Durerea singură e importantă.

Placheta d-sale „Neutral“ este totuși numai un
semn al tinereții, ce se vrea consumată sub magia
slovelor.

A. M.

— **Miralena Milany:** „Cascada cu senzații“
poeme, editura „Cultura poporului“

— **Virgil Carianopol:** „Un ocean, o frunte
în exil“, poeme, editura „Unu“.

— **Neagu Rădulescu:** „Dragostea noastră
cea de toate zilele“. Editura „Cultura poporului“

Despre placheta d-nei Miralena Milany am dori
să vorbim binevoitor ca despre orice început ce vrea
să însemne — mai înainte de orice — promisiunea
către realizări ce urmează se se dovedească ulterior.
Dar poemele în cauză ne-au desamăgit și ne-am ales
la urmă doar cu regretul timpului răpit, plus o jalnică
compătimire pentru banii ce d-sa i-a prăpădit cu tiparul,
fără să poata ajunge la un rezultat cât de cât satis-
făcător.

Căci conțin aceste poeme o „cascadă“ de bom-
basticisme și aiurări abracadabrante în dosul cărora
vrea să ascundă neputința de-a prinde frumusețea ima-
ginilor — după care aleargă cu disperare — pe care
le-am fi preferat redate clar și neșmecheresc, după
reguli artistice ce nu se lasă impresionate de un delir
verbal dubios.

Nici pacăliți nu putem fi de banalul cuprins în
strofe ca cele de mai jos, cu toată trena pretențioasă
în care autoarea le-a drapat:

Tresar . . .

O melodie de fecioară tristă

Amețește natura

Zările au alunecat catapeteasma negurii . . .

(Prin besna decepției)

ori ca în ultima strofă dela pagina 17-a a poemului
„Scânteeți din umbră.“

Emfaticul cuprins în versurile dela pag. 46 nu
mai poate ameți pe nimeni:

Ovațiunea sparge în cor geamlâcul

Cu pietricele de osanale

Eul în hlamida zâmbetului

Înaintează olimpiian în straja mirajului.

Zânele imaginilor în zefirina grației

Oferă esența delectării în cupele iluziilor

și cu atât mai mult respingem copilăria dela pag. 18:

poc . . . poc . . . poc

cine sună ?

liniște

poc . . . poc . . . poc . . .

Nu constestăm doamnei Miralena o inteligență
facilă care-o ajută să transforme arta într'un dans gro-
tesc, dar consiliem ca această calitate să fie valorificată
în deslegarea cimiliturilor, spre exemplu, lăsând altora
preocupări de mai puțină importanță.

Am găsit în plachetă și lucruri acceptabile dar
ele amintesc când poeți la moda. când influențe pos-
tume ale căror traectorii în timp au atins sensibilitatea
poetesei.

Dar fiindcă bag de seamă că unele bucăți sânt
datate 1931, îmi închipui că celelalte sunt ceva mai
vechi și atunci o cred pe doamna Milany victima unei
mode literare perimate, pe care tinerețea d-sale — ce-o
credem animată de sinceritatea vârstei și lucidă, — o
va ajuta să se debaraseze. Pentru aceasta o indică
unele imagini destul de reușite încrustate la pag 16,
9 etc.

Dela „Flori de spin“, la sfârșitul căruia autorul
promitea nostalgic să îmbogățească domeniul literar cu
poemul „Adio Caracal“, — până la acest „Un ocean,
etc.“ d-l Virgil Carianopol a făcut un salt mortal reușit,
dacă ar fi să luăm în considerație măcar urcarea men-
talității sale artistice la un mai înalt grad de înțelegere.

Ne pare rău că nu avem la îndemână pomenitul
volumaș ca să evidențiem această schimbare în bine-
care poate să însemne o etapă importantă în cariera
poetică a autorului și chiar un punct inițial. Ne mulțu-
mim citând câteva eșantioane caracteristice din aceste
poeme realizate, pe care le apreciem mai ales pentru
simplețea cu care a știut să înfățișeze imagini de plas-
tică frumusețe:

De câte ori

nu m'am suit pe grămezile de cărbuni

ale nopții și privind

depărtarea m'am întrebat cine sânt ?

(pag. 33.)

sau :

O, călător de fum

tu care n'ai avut nici odihnă nici iubite

descopere-te și stai

aici este o bancă pentru amintirile obosite

(pag. 30.)

etc.

Dela dl. V. C. care se află în mare frământare
și în deplină evoluție ne așteptăm la lucruri surprinză-
toare. Vrem însă să-i atragem atenția asupra tendinței

de-a forma cuvinte noi nejustificate ca cel dela pag. 18 *fomeloase* care-și are corespundentul perfect *infometate*, ca și asupra regretabilelor greșeli (observate și în celelalte plachete) ca aceea dela pag. 38 *Sun-te-ți voi?* ce pot fi ușor excluse din câteva pagini de versuri.

* * *

Scrisul d-lui Neagu Rădulescu a fost pentru noi prilej de rară încântare de pe când dsa. a început să intre în hora periodicelor. Rămăsesem însă cu părerea greșită asupra speculării eroticului în compuneri ce se puteau inspira din alte domenii.

Citirea volumului ne-a dat posibilitatea, însă, să judecăm just schițele acestea, evidențiindu-ni-se calitățile perfecte lor continuități, a talentului revelator de care dă dovadă autorul și mai ales marea cantitate de umanitate cuprinsă de aceste momente de viață, ce înobilează sursa dsale. de inspirație și închide gura falsilor moralisti.

Fie că sânt luate din lumea necăjită a bordelurilor,

ori din aceea tristă a mănăstirilor, subiectele sale sânt deopotrivă perpelite în flăcări purificatoare ce le imprumută prestigiul desăvârșirii.

„Dragostea noastră cea de toate zilele“ departe de-a fi o carte senzațională, îl apropie pe autorul ei de marii maeștri, care-au știut să creeze din erotism, adevăr artistic.

Incolo expunerea ușoară de scriitor consumat îl ajută pe d. N. R. să scape de greutatea începutului.

Poate că unul dintre noi să mai revie asupra acestei cărți, eu mai remarc acum duritatea stilului său și adeseori înfățișarea concisă a situațiilor în care se găsesc diferite personaje, ceea ce este adecuat mediului simplu al eroilor săi.

Am surprins și unele influențe, cum ar fi în bucată „Sfânta foame“ care amintește fantasticul din schițele lui Mircea Damian, iar alte schițe te duc cu gândul la Arghezi și chiar la Damian Stănoiu din „Călugări și ispite.“

N. K.

REVISTA REVISTELOR

Cuvântul liber. Am îndrăgit-o pentru atitudinea de jertfă (orice sinceritate e o jertfire a ta pe un rug), atât cât cele ce se scriu uneori acolo, se conexează cu cele ce știm și vedem noi, prin tineretea noastră. E acolo mai presus de toate, ochiul clar văzător al celui care o conduce. Și alături se relevează pana și gândul lui Mircea Grigorescu, atât de aparte de cruciada celorlalți, prin ceea ce are el de spus, crud și sângeros adevăr. Pentru această asceză îl prețuim pe Mircea Grigorescu, fruntaș al generației sale, alături de Petru Manoliu și Mircea Eliade.

Despre cuvântul cu rezistență de orgă a lui Const. Băleanu și C. Lucreția-Vâlceanu, spunem atât că, avem regretul de a-l afla prea rar. Păcat că alături de aceștia găsim câteva pasări sburătoare și bătrâni anchilozati în dicționare, care nu pot să spună nimic.

Ramuri. Revista craioveană apărută din nou, aduce o poezie cu suflet minor de Coca Farago și următoarea frăție de jurământ a celor care o conduc:

„Intr'o vreme când toate creațiile noastre spirituale sunt tratate cu o efuziune de complezență, suntem hotărâți să introducem în paginile noastre, cu toate riscurile ce ne-ar putea veni, critica și aprecierea sinceră, dincolo de legăturile de prietenie și de interes.“

Suntem alături cu gândul și cu fapta. Dar oare îndârjirea aceasta să rămână numai aici?

Convorbiri literare. Are pe foaia a doua un Comitet de redacție și'n interior colaborările străine ale dd. Axente Opreșanu (reprimăm cu toată vigoarea poezia acestui inexistent), Artur Gorovei, Gerota și alții. Unde sunt oare cele dintâi trei numere ale revis-

tei? In afară de aceasta ea mai costă și 20 de lei, când altele apar cu preț de jertfă. Bătrânii încă nu înțeleg timpurile.

Viața Românească. Prezintă dela un timp poeți noi: Const. Chioralia, Mihail Bantaș (apreciat profesor și intelectual ieșean).

Nu credem însă în talentul niciunuia. Și ne întrebăm cu adâncă durere: aceste sunt colaborările pe care le poate întruni acum „Viața Românească?“

Azi: Maiu 1934. Chiar dacă, claustrat prea de timpuriu, d. Zaharia Stancu nu mai scrie nimic, va rămâne pentru istoricul literar, singurul polarizator de energii tinere. (Chestiunea pusă pe alt plan, va fi discutată altădată). Revista a întâlnit în paginile ei tot ce are tineretul intelectual mai valoros în eseu, poezie și proză. In acest ultim număr Neagu Rădulescu intrat într'o mahala cu Dumnezeu și nebuni (mahalaua: mediu favorabil fanteziilor aprinse), reușește să ne convingă că tot ceea ce se scrie cu mahala, purcede dela George Mihail Zamfirescu și că nuvela D-sale. nu-i decât un simplu joc nevinovat, puțin cam tras de păr, după obicei.

Revista Fundațiilor Regale. Conțeață prea puțin. In vitrina ei Gala Galaction oferă niște amintiri străvechi și-o singură dată, Barbu Brezianu o poezie minunată: SKi.

P. S. Păstrăm alte obiecții pentru un comentariu mai vast, al tuturor revistelor de mare anvergură, în simplă calitate de colecționar pasionat al scrisului săp-tămănal sau lunar.

Fenomenul revuistic e prea interesant pentru a nu fi prins în copci și apoi fiecare punct de vedere își are originalitatea sa. Prin urmare nu putem fi acuzați de plagiat.

M. C.

Note

— Incepând cu acest număr redacția și administrația revistei s'a mutat în strada Lungă No. 160. Tot ce privește red. sau adm. va fi adresat: Revista „Frize“ str. Lungă 160 Brașov.

— Intre conducătorii acestei reviste nu există stabilită nici o ierarhie, totul se îndrumează într'o prietenească și completă înțelegere.

— Rugăm colaboratorii să-și redacteze manuscrisele conform ultimelor reguli academice.

— „Familia“: Apare la Oradea și este reeditarea vechei „Familii“ la care a colaborat Eminescu. Numărul 2, singurul pe care-l cunoaștem e impresionant ca prezentare. Colaborarea D-rei Viorica Tulbure, în afară de orice comentariu, ne face să ne gândim cu regret la falanga redusă a prozatorilor tineri.

— Caledoscop din Cluj, a apărut în Nr. 2 cu prețioase colaborări. Sânt slabe „epigramele“, „poezia“, d. C. Miu-Lerca și foarte slabe: „Marea“ d-nei Mare Părvulescu și citatele din poetul Dragoș Vrânceanu.

— D-l C. S. Anderco publică poezii mediocre. Dovață: Măini.

Măinile'n joc încremeneau în aer
Pe fluturii cărămizi (cu accent pe i) o clipă,
Cu degete 'nmuiate în aripă
Și'n sufletul desghiocat de vaer, etc.

Uneori are imagini frumoase. Dece nu și le prețuește?

— Privim cu mult interes activitatea d-lui Ion Chinezu. Dela d-sa așteptăm redresarea literară a Ardealului.

— Viața Literară aduce multe lucruri bune.

Semnalăm dotatele condeie ale dd. Edmond Grozia și Septimiu Bucur.

— Scriitorul de rară vocație, mort însă prea tânăr, Savin Constant pare-se c'a angrenat la casna scrierii pe d-l Paul Constant. Și ne pare rău. Poeziile dsale. nu indică decât sufletul, într'adevăr generos, al unui om care iubește literatura.

— D. Corneliu Albu este între puținii purtători de cuvânt viu și bine scris.

— Provincia literară, într'o frumoasă prezentare grafică, marchează o interesantă mișcare regională. Regretăm colaborarea d-lui H. P. Petrescu.

— Intr'un număr al „Reporterului“ d. Camil Baltazar semnează o slabă traducere din franțuzește a schiței „Flori și dragoste“ de D. H. Lawrence.

— „Versuri“ de G. Roiban, apărută în colecția „Pământ și suflet oltenesc“ aduce acorduri vechi și învechite. Pe-alocurea vibrarea devine melodioasă fără a alcătui totuși un cântec. Dar dela colecția aceasta care a tipărit pe Ilariu Dobridor și Dem. Basarabeanu așteptăm surprize.

— „Vestigi“ de d. N. I. Bontaș, într'o frumoasă prezentare grafică, închide sufletul unui iubitor de literatură. Poeziile sânt de factură veche, uneori cu in-

fluente supărătoare. Și cu toate acestea d. N. I. Bontaș cu recentul volum, ne dă încrederea unei primeniri a liricii d-sale.

— Credem că romanul „Ispășire“ al D-lui Dimitrie Stănculescu, a fost scris mai mult pentru desfătul personal. Altfel ar fi multe de spus despre zodia semănătoristă, în care a fost conceput. Incolo apreciem până la admirație marea doză de omenească atențiune cu care autorul și-a tratat pe unii din eroi.

— Gândirea originală românească s'a îmbogățit cu valoroasele contribuțiuni ale d-lor Eugeniu Speranția și D. D. Roșca :

„Papillons de Schumann“ și „Existența tragică.“

Le recomandăm atât pentru stilul cuprinzător de rare frumuseți artistice, cât mai ales pentru lipsa pedanterie inutile cu care filozofii își încarcă tomurile.

Dacă delicatul poet simbolist a tratat, cum era de așteptat, o problemă de pură speculație intelectuală, celălalt filozof autohton și-a pus studiul în serviciul unor chestiuni de actualitate, ajungând la interesante concluziuni în legătură cu probleme aderente sbuciumului contemporan.

— Excelentele cărți apărute în editura „Iconar“ din Cernăuți, despre care revista noastră s'a ocupat la timp, se găsesc de vânzare în Brașov la „Cartea Românească“ și „Minerva“.

— Rugăm colaboratorii noștri să aibă în vedere că nu publicăm decât literatură inedită.

Medallon: M. Blecher.

Cititorii atenți ai „Biletelor de papagal“ își mai amintesc numele acesta, al unui neliniștit și autentic scriitor. L-am găsit aici în Brașov, prăbușit în labirintul sufletului său, ca într'o mare de satisfacții, înfrângeri și victorii proustiene, de care-l apropie boala care generează geniul. Nu ne îndoim că sufletul lui crescut sub cerul atâtor țări și literaturi străine, va irumpe în poezia românească virginal și inedit. Placheta sa apare peste câteva zile. Il veți găsi acolo adunând oile cuvântului pe o pajiște verde de suflet autentic, poet al tuturor neliniștilor

„Cuvinte păsări cu aripi de sânge

Cuvinte zburând nebune în ncăperea inimei“
sau: „Flori bizare parfumând creerul“

(din poema de început)

Crescut în esența tare a suprarrealiștilor cu André Breton în frunte, poezia lui nu se desprinde de emoția sinceră și îndurerată a celui rănit de viața. Va fi însă victorios. E credința noastră.

„Exerciții în irealitatea imediată“, va apare tot anul acesta. Revista „Frize“ se va onora, în numărul viitor, să-i publice o schiță.

Anul acesta își deschide porțile larg, pentru intrarea unui mare talent. Scriitori însemnați-i numele: El se numește simplu: M. Blecher.

Revista apare la Brașov,

Red. și Adm. Strada Lungă No. 160. — Un exemplar Lei 4. Abonamentul pe un an: Lei 50

Tip. Școlii Carpaților, Brașov.